

Мазніченко Аліна Валеріївна, студентка кафедри дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Радько Катерина Володимирівна, науковий керівник, старший викладач кафедри дизайну Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ЕВОЛЮЦІЯ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ: ВІД САКРАЛЬНОГО СИМВОЛІЗМУ ДО АВТОРСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ ВІЗУАЛЬНОМУ ОФОРМЛЕННІ КНИГИ

***Анотація.** Метою розвідки є дослідження розвитку книжкової ілюстрації як візуальної складової сучасного культурного процесу. Проаналізовано зміни в оформленні книги, спричинені історичними та ідеологічними аспектами. Окремо акцентується еволюція книги від сакрального і священного символу до авторської інтерпретації ілюстратором змісту сучасної книги. Приділено увагу розвитку технік створення книжкової ілюстрації у різні культурні та мистецькі періоди. Особливу увагу приділено взаємозв'язку між тенденціями змін у книжковій ілюстрації та розвитку суспільства, технологій, цінностей різних епох. Ілюстрація розглядається не лише як декоративний елемент, а й як повноцінна художня частина книги, що має емоційний та контекстний характер, виражає суть написаного автором, вступаючи в умовний «діалог» з читачем. Розуміння етапів розвитку еволюції книжкової ілюстрації дозволяє усвідомити, повноцінність даної форми вираження, яка залишається актуальною і в добу невпинного цифрового прогресу.*

***Ключові слова:** книжкова ілюстрація, візуальна культура, історія книги, художнє оформлення, культурний розвиток, еволюція.*

Вступ.

Вже протягом багатьох століть книжкова ілюстрація залишається важливою частиною художнього оформлення книги, розвиваючись під впливом культурних, суспільних та технологічних змін. Ілюстрація ніколи не обмежувалась лише декоративною функцією – навпаки, незалежно від історичного періоду чи епохи, вона була засобом передачі змісту написаного, виступала способом емоційного зв'язку з читачем, а іноді не лише доповнювала текст, а виступала в ролі самостійної візуальної частини оформлення, що оригінально інтерпретує написане. З часом змінювались не лише стилістичні особливості книжкової ілюстрації, а і техніки її виконання: від мініатюр, що наносились на пергамент у давні часи, до гравюри по дереву, літографії, а згодом і кольорових ілюстрацій, виконаних у техніці офсетного друку [1]. Сьогодні ж ми можемо помітити, що в книжковому оформленні стає популярним поєднання «ручних» технік виконання з цифровими, наприклад, колажі та малюнки, оброблені у графічному редакторі Photoshop. Цей графічний прийом дає можливість створення унікальних мистецьких творів. Проте, попри технічну різноманітність, головна мета книжкової ілюстрації залишається незмінною – передати сенс, занурити читача у світ, який йому відкриває автор літературного твору, розказати історію візуальною мовою.

Актуальність теми зумовлена зростанням відсотку передачі інформації візуальним шляхом в сучасному суспільстві та збільшенням інтересу до книги, як до повноцінного

мистецького твору. У світі, де панують цифрові технології, книжкова ілюстрація залишається важливою не лише як елемент естетичного оформлення, але й для художнього та емоційного розуміння тексту. Ілюстрація вже давно перестала бути лише декоративним елементом, а стала самостійним візуальним образом, який веде діалог із читачами та розкриває настрій, зміст і глибину літературних творів, іноді ще й доповнюючи їх [2]. Незалежно від техніки створення книжкової ілюстрації, будь то гравюра, колаж чи цифрова графіка — вона залишається потужним засобом передачі інформації. Саме тому розуміння еволюції книжкової ілюстрації є необхідним для культурного розвитку людини, збереження та переосмислення традицій у сучасному графічному дизайні та книжковому мистецтві.

Матеріали та методи.

Книжкова ілюстрація є об'єктом досліджень багатьох науковців, що аналізують аспекти її розвитку, особливості зміни та адаптації то історичних та культурних змін. У дослідженні Алтухової А.В. та Сороки К.В. розглянуто особливості формування художнього оформлення книги, а також розглядаються різноманітні техніки створення книжкової ілюстрації, її історія від давніх часів до сьогодення [3]. Дорошенко А.В у своїй кваліфікаційній роботі досліджує історико-теоретичні аспекти розвитку книжкової ілюстрації, при цьому приділяючи особливу увагу історії українського оформлення книг [4]. Кадоракіна Ю.О. аналізує специфіку сучасної української книги, визначає головні відмінності в оформленні різних видів друкованої продукції, а також тенденції провідних ілюстраторів країни [5]. Усі ці дослідження показують, що книжкова ілюстрація – це важливий елемент, що не тільки несе в собі естетичну цінність, але й відображає ще більш глибокі речі.

Результати.

Історія книжкової ілюстрації бере свій початок ще з давніх часів, коли основним способом передачі інформації, знань та вірувань були візуальні образи та малюнки: наприклад, у Стародавньому Єгипті зображення та ієрогліфи на стінах гробниць несли не тільки інформативний підтекст, але і сакральний. Вони розповідали про життя фараонів, історії народів, а також слугували способом зв'язку між людиною та потойбічним світом. В античні часи художні образи часто виступали не як декоративні прикраси тексту, символічні сцени з міфології чи алегоричні сюжети, за допомогою динаміки зображень, розповідали певну історію. У середньовічній Європі, центрами створення і оздоблення книг стали монастирські скрипторії, де переважала робота над сакральними християнськими текстами. Ілюстрації не тільки слугували засобом пояснення біблійних сюжетів, але передавали певні ідеї та переконання. Мініатюри в релігійних книгах були носіями віри, символіки, та навіть певного трепету перед невідомим. У добу Відродження та бароко ілюстративні матеріали в книжках починають відтворювати не лише сакральні контексти, але й наукові та побутові факти: анатомічні атласи, ботанічні збірники, географічні карти, тощо.

Найдавніша техніка друку — ксилографія — дозволяла тиражувати ілюстрацію разом із текстом. Поява друкарства у XV ст. стала визначним етапом у розвитку книжкового мистецтва. Якщо раніше рукописи з візуальним оформленням були унікальними об'єктами, доступними виключно представникам духовенства або вищої аристократії, то поява друкарського верстата дозволила розширити коло споживачів інформації, запустити процес розвитку книги та її оздоблення, і яка поступово стала засобом суспільного діалогу.

Доба Просвітництва відзначилась появою гравійованих ілюстрацій для наукових праць і енциклопедій, коли на перше місце ставили точність і наочність, віддаючи перевагу практичності перед декоративністю.

Протягом XVIII–XIX ст., у зв'язку з активним розвитком друкарства та зростанням читачкої аудиторії, книжкова ілюстрація стала не лише візуальним доповненням тексту, але й засобом популяризації літератури серед широких верств населення. У цей період активно ілюструються побутові сцени, художні твори, наукові трактати, енциклопедії. Саме тоді з'являється тенденція використовувати зображення як «дублювання» змісту — тобто, не лише доповнення тексту, а створення його, так званого, «візуального відбитку». Ілюстрації поступово стають більш авторськими та особистими за змістом, що стає не тільки засобом візуалізації, але й новим способом осмислення змісту, та передання необхідної інформації. Початок XX ст., вносить надзвичайне стилістичне різноманіття у книжкову графіку: в ілюстративному оформленні одночасно існують і академічний реалізм, і витончений модерн, і символізм, та інші художні напрямки і течії. В цей період ілюстрація остаточно утверджується як самостійний елемент візуальної складової, а значення авторської інтерпретації суттєво зростає.

Етап розвитку книжкової ілюстрації, на якому людство знаходиться сьогодні, характеризується поєднанням традиційних графічних технік і новітніх цифрових технологій для створення візуального оформлення книги [6]. Сучасні ілюстратори сміливо експериментують, «міксують» різні матеріали, звертаються до цифрової графіки, 3D-редакторів, та водночас активно використовують всім відомі традиційні прийоми ілюстрування: акварель, туш, ліногравюру, текстильний колаж, що говорить про бажання зберегти певні традиції в епоху цифрового прогресу. Завдяки цьому ілюстрація зберігає емоційність і справжнє «життя», передає емоції. Таким чином, ілюстрована книжка дедалі частіше постає як повноцінний арт-об'єкт — щось, що несе в собі не лише змістову, але й мистецьку цінність, якісно ілюстрована книга стає витвором мистецтва і предметом колекціонування. Сучасні українські видавництва, такі як «Основи», «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Видавництво Старого Лева» залучають українських ілюстраторів до своїх проєктів, випускають книги з дуже креативним оформленням, що, в свою чергу, відображає сучасне покоління, та відповідає тенденціям.

Висновки.

Культурні та суспільні зміни, що супроводжують розвиток людства, мають вплив на розвиток книжкової справи у цілому, та ілюстрацію зокрема, так само потужно, як і технологічні аспекти. У різні періоди еволюції суспільства «картинка» слугувала не лише ілюмінацією певних текстів, але й була відбитком, що віддзеркалювала домінуючі ідеї та потреби суспільства.

Список використаних джерел:

1. Матвійчук Л. О., Кротович О. В. Книжкова ілюстрація XXI століття: від традицій до сучасності. Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук: матеріали II Міжнар. наук. конф., (м. Дніпро, 17 березня 2023 р.), Вінниця, 2023. С. 260–261 URL: https://www.nuozu.edu.ua/zagruzka3/25_12_23-4_1.pdf#page=261
2. Пушкар О.І., Андрущенко Т.Ю. Ілюстрування: навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.051501 “Видавничо-поліграфічна справа”. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. С. 6–8. URL <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/10443/1/2015%20%D0%9F%D1%83%D1%88%D0%BA%D0%B0%D1%80%20%D0%9E.%20%D0%86.%2C%20%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%8E%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A2.%20%D0%AE.pdf>

3. Алтухова А.В., Сорока К.В. Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації. *Scientific Collection «InterConf+»*, 2022. №27(133). С. 19-21 URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/12622>

5. Кадоркіна Ю. О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. Молодий вчений. 2018. № 12(1). С. 19-21 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_12%281%29__7

6. Давиденко Л. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. 2014. С. 115–118. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2014_1_18

УДК 7.05:[339.176:687.016](477)

Михайлова Анастасія, студентка кафедри дизайну,
Запорожченко Оксана, науковий керівник, старший викладач кафедри дизайну
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ФІРМОВОГО СТИЛЮ МАГАЗИНІВ СПОРТИВНОГО ОДЯГУ В УКРАЇНІ

Анотація. Фірмовий стиль є невід’ємною складовою брендингу та маркетингової стратегії будь-якої компанії. У сфері торгівлі спортивним одягом, яка характеризується високим рівнем конкуренції, фірмовий стиль стає не просто засобом ідентифікації, але й важливим інструментом взаємодії зі споживачем. Фірмовий стиль є ключовим елементом ідентифікації компанії, який дозволяє створити унікальний образ та сприяти пізнаваності бренду. Створення конкурентно-спроможного фірмового стилю магазинів спортивного одягу допомагає визначити оптимальні шляхи розвитку бізнесу, удосконалити маркетингові стратегії та покращити обслуговування клієнтів, що є важливим для задоволення сучасних запитів споживачів і зміцнення позицій на ринку.

Ключові слова. Тенденції, фірмовий стиль, спорт, спортивний одяг, бренд, магазин.

Вступ.

Сьогодні фірмовий стиль магазинів спортивного одягу в Україні розвивається у відповідності до глобальних тенденцій. Серед ключових напрямків виділяються екологічність, використання цифрових технологій та адаптація до індивідуальних потреб клієнтів [1].

Цифровізація також кардинально змінює підхід до брендингу. Інтерактивні вітрини, мобільні додатки для вибору товарів, віртуальні примірочні – усе це стало звичним у